

Εργατική Πρωτομαγιά Εκδήλωση ενάντια στη λήθη!

«Ο αγώνας για την κοινωνική απελευθέρωση είναι αγώνας της μνήμης ενάντια στη λήθη. Τη λήθη που θέλει να επιβάλλει το κράτος για να μας πείσει ότι η κατάσταση αδικίας και εκμετάλλευσης ήταν πάντα η ίδια, κανείς ποτέ δεν την αμφισβήτησε και άρα κανείς δεν πρόκειται ποτέ να την αλλάξει»

Βασικό γνώρισμα της λεγόμενης «κρίσης» των τελευταίων 3 χρόνων είναι η συστηματική επίθεση στα εργασιακά κεκτημένα, στις συνθήκες και πιο πολύ στους όρους της μισθωτής και όχι μόνο εργασίας. Από το ξέσπασμα αυτής της καπιταλιστικής κρίσης η άρχουσα επιχειρηματική και πολιτική τάξη δε δίστασε να θυσιάσει στο βωμό της επιβίωσης του συστήματος τα συμφέροντα της εργασίας προκειμένου να διασώσει τα κέρδη των ντόπιων και διεθνών καπιταλιστών.

Ιδιαίτερη εντύπωση προκάλεσε η ευκολία με την οποία η νομοθετική εξουσία κατήργησε ή απαξίωσε εργασιακά δικαιώματα όπως η συλλογική διαπραγμάτευση του ύψους του μισθού, το ίδιο το ύψος του μισθού, την αξία της εργασίας γενικότερα. Κάτι τέτοιο θα ήταν αδύνατο εάν είχε απέναντί της ένα εργατικό κίνημα έτοιμο να υπερασπιστεί τα συμφέροντά του, ένα κίνημα που στηρίζεται στην ταξική συνείδηση, το επαναστατικό όραμα, την εργατική πρωτοβουλία και αυτοοργάνωση και όχι σε καλά αμειβόμενες και κρατικά ελεγχόμενες συνδικαλιστικές ηγεσίες ή μια εν πολλοίς ενσωματωμένη εργατική τάξη χωρίς ταξική συνείδηση που λειτουργεί ατομικιστικά επιδιώκοντας να γίνει η ίδια αφεντικό εκμεταλλεόμενη τη φθηνή εργασία των μεταναστών συναδέλφων της.

Και όμως, ένα εργατικό κίνημα με τα παραπάνω χαρακτηριστικά έδωσε στο παρελθόν νικηφόρους αγώνες, βελτιώνοντας τις συνθήκες εργασίας αλλά και, ακόμα πιο σημαντικά, διατηρώντας ζωντανή τη δυνατότητα του επαναστατικού μετασχηματισμού της κοινωνίας και τη χειραφέτηση της εργασίας. Η Εργατική Πρωτομαγιά παραμένει για να μας θυμίζει το πως οι ανυποχώρητοι και ταξικοί αγώνες που στηρίζονται στην αλληλεγγύη και το επαναστατικό όραμα μπορούν να κερδίσουν και τα πιο ισχυρά επιχειρηματικά και πολιτικά συμφέροντα. Για το λόγο αυτό η κυριαρχία έχει επιδιώξει (και σε μεγάλο βαθμό καταφέρει) να αλλοτριώσει το νόημα και το μήνυμα της Εργατικής Πρωτομαγιάς και να αποκρύψει το ρόλο των αναρχικών στους αγώνες που σημειώθηκαν στην πόλη του Σικάγο και που οδήγησαν πολύ αργότερα στη μείωση της διάρκειας της εργάσιμης ημέρας. Βασική προσπάθεια της κυριαρχίας είναι να απεκδήσει το αντικρατικό, επαναστατικό μήνυμα και αγώνα των αναρχικών του Σικάγο και να το παρουσιάσει ως ένα αγώνα για πολιτικές ελευθερίες όπως η ελευθερία του λόγου εντός των πλαισίων του νόμου. Η προσπάθεια

απόλυτης διαστρέβλωσης του νοήματος της Πρωτομαγιάς ήταν η ανακήρυξη της ως Ημέρα του Νόμου από τον πρόεδρο Άιζενχάουερ το 1958.

Θα επιδιώξουμε εδώ να παρουσιάσουμε μια σύντομη ιστορική επισκόπηση των εργατικών αγώνων που ξεκίνησαν στο Σικάγο το δεκαετία του 1860 και κορυφώθηκαν με τα δραματικά γεγονότα του Χέιμαρκετ το 1886 και την καταδίκη σε θάνατο επτά αναρχικών και την εκτέλεση τεσσάρων από αυτούς.

Η αναφορά των ιστορικών γεγονότων δεν γίνεται εν είδη ηρωοποίησης αγώνων και προσώπων του παρελθόντος αν και πολλά από αυτά έχουν όντως ηρωικά χαρακτηριστικά. Η άντληση παραδειγμάτων από το παρελθόν και η διατήρηση της ταξικής μνήμης μας προσφέρει απαραίτητα ηθικά εφόδια προκειμένου να οργανώσουμε τον ταξικό και κοινωνικό αγώνα στο σήμερα έτσι ώστε να ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις της εποχής μας.

Η κατάσταση στο Σικάγο: 1860-1890

Για να γίνει αντιληπτό το περιβάλλον στο οποίο έδρασε το συνδικαλιστικό κίνημα της εποχής πρέπει να σημειώσουμε κάποια πράγματα για το οικονομικό και κοινωνικό περιβάλλον της εποχής. Το Σικάγο την περίοδο που αναφερόμαστε ήταν ένας διεθνής πόλος έλξης εργατικού δυναμικού. Κάθε δέκα χρόνια από το 1860 μέχρι το 1890 ουσιαστικά διπλασίαζε τον πληθυσμό του εξαιτίας της αθρόας μετανάστευσης βασικά Ευρωπαίων οικονομικών μεταναστών κυρίως από τη Γερμανία, Ιρλανδία, τη Τσεχία, τις Σκανδιναβικές χώρες κ.α. Τη δεκαετία του 1870 οι μετανάστες αποτελούσαν το 40% του πληθυσμού και το 56% του εργατικού δυναμικού ενώ τη δεκαετία του 1880 μόλις το ένα πέμπτο των κατοίκων του Σικάγο ήταν γηγενείς προτεστάντες. Μεγάλο μέρος της ομάδας των αναρχικών εργατών μεταξύ των οποίων και εκείνοι που έπαιξαν σημαντικό ρόλο στην στρατολόγηση, προπαγάνδη και οργάνωση των εργατών ήταν μετανάστες από τη Γερμανία (όπως π.χ. ο Όγκαστ Σπάις, ο Γιόχαν Μόστ, ο Μάικλ Σουάμπ). Οι μετανάστες εργάτες οργανώθηκαν κοινωνικά συστήνοντας αντίστοιχες γειτονιές αλλά και πολιτικά συστήνοντας π.χ. το Λαϊκό Κόμμα που κατάφερε να πάρει τον έλεγχο του Δημαρχείου του Σικάγο για κάποια χρόνια. Την περίοδο που αναφερόμαστε σημειώθηκε μια πρωτοφανής έκρηξη επιχειρηματικής κερδοφορίας και ανάπτυξης, σε συνδυασμό με την εκμηχάνιση της παραγωγής, που κατέστησε το Σικάγο το βιομηχανικό κέντρο των ΗΠΑ αλλά και του κόσμου. Το σιδηροδρομικό δίκτυο των ανατολικών πολιτειών κατέληγε στο Σικάγο από όπου ξεκινούσαν οι γραμμές για τις δυτικές πολιτείες καθιστώντας έτσι το Σικάγο έναν τεράστιο σιδηροδρομικό κόμβο.

Τα καπιταλιστικά κέρδη φυσικά δεν μοιράζονταν με αποτέλεσμα το Σικάγο να αποτελεί ουσιαστικά δύο πόλεις, μια για τους πλούσιους προνομιούχους και μια για τους φτωχούς, άνεργους ή εργαζόμενους εργάτες. Οι οικονομικές κρίσεις επίσης δεν έλειπαν μέσα σε αυτά τα χρόνια και κατά τη διάρκειά τους η ανεργία και η ανέχεια τσάκιζε τους εργάτες. Οι εργατικές διεκδικήσεις αντιμετωπίστηκαν ήδη από τα χρόνια του εμφυλίου με καταστολή. Εξαναγκασμός για επιστροφή στη δουλειά από το στρατό, μαύρες λίστες για τους συνδικαλισμένους εργάτες και ταμπέλες εθνοπροδοσίας για τους απεργούς. Σημαντικό ρόλο στη συσπείρωση της αστικής τάξης έπαιξε, με αρνητικό ρόλο, και ο αστικός τύπος. Οι επτά καθημερινές εφημερίδες που κυκλοφορούσαν στο Σικάγο με ναυαρχίδα την Σικάγο Τρίμπιουν του Τζόζεφ Μεντίλ έγραφε λιβέλους για τους εξεγερμένους εργάτες αλλά και συνολικά τους μετανάστες με συνεχείς απαξιοτικούς χαρακτηρισμούς. Δε θα μπορούσε να κάνει διαφορετικά αφού η Τρίμπιουν τιτλοφορούταν ως η εφημερίδα των επιχειρηματιών.

Οι απαρχές του αιτήματος για το δωρο

Οι απαρχές του αιτήματος για δωρη εργασία εντοπίζονται τη δεκαετία του 1860 εν μέσω του Αμερικανικού Εμφυλίου Πολέμου. Ο χαρισματικός συνδικαλιστής και πρόεδρος της Διεθνούς Ένωσης Μεταλλεργατών Γουίλιαμ Χ. Σέλβις κατήγγειλε τους βιομηχάνους μετάλλου για υπερκέρδη λόγω του πολέμου ενώ ταυτόχρονα έδιναν μισθούς πείνας στους μεταλλεργάτες. Η καθιέρωση της δωρης εργασίας δεν θα βελτίωνε απλώς την ποιότητα ζωής των εργατών αλλά θα τους παρείχε τον απαραίτητο ελεύθερο χρόνο για την μόρφωσή τους με σκοπό να είναι σε θέση να δημιουργήσουν ένα συνεταιριστικό σύστημα παραγωγής που θα καταργούσε το καταναγκαστικό και ανταγωνιστικό καπιταλιστικό σύστημα. Οι ιδέες αυτές είχαν σχηματοποιηθεί από τον εργατοτεχνίτη Άιρα Στιούαρτ ο οποίος προσέβλεπε στη χειραφέτηση του μισθωτού εργάτη. Μαζί με τους οπαδούς του ο Στιούαρτ ιδρύει συνδέσμους για το δωρο και το 1866 ιδρύονται η Εθνική Ένωση Εργασίας και ο Γενικός Σύνδεσμος για το δωρο στο Σικάγο. Στα συνέδρια της ΕΕΕ διακηρύσσεται η εργατική ενότητα μακριά από διακρίσεις ράτσας ή εθνικότητας. Με τη συντονισμένη πίεση προς το Ρεπουμπλικανικό και δημοκρατικό κόμμα πετυχαίνεται η νομοθέτηση της οκτάωρης εργασίας. Ο νόμος αυτός ωστόσο δε θα εφαρμοζόταν ποτέ. Την ημέρα της υποτιθέμενης εφαρμογής του, 1 Μαΐου 1867, οι εργοδότες αρνήθηκαν μονομερώς την εφαρμογή του και οι απεργίες και πορείες που εκδηλώθηκαν σε απάντηση κατεστάλησαν βίαια με τη χρήση εθνοφρουράς και αστυνομίας.

Μετά την ήττα του 1867 και λίγο μετά το θάνατο του Σίλβις ο αγώνας για το οκτάωρο ατόνησε. Στα χρόνια που ακολούθησαν σημειώθηκαν αγώνες από ανέργους με το πρωτοφανές τότε αίτημα για το «δικαίωμα στην εργασία» και με μαχητικές κινητοποιήσεις για την κατάργηση του νόμου κλεισίματος των μπαρ τις Κυριακές. Το 1874 φθάνει από το Τέξας στο Σικάγο ο μετέπειτα πρωτοπόρος αναρχικός Άλμπερτ Πάρσονς με την έγχρωμη γυναίκα του Λούσυ Πάρσονς. Το γεγονός ότι η σύζυγος του Πάρσονς δεν ήταν «λευκή» σήμαινε από μόνο του πολλά για τη βαθιά ρατσιστική κοινωνία του νότου των ΗΠΑ και όχι μόνο. Από πολύ νεαρή ηλικία ο Πάρσονς στο Τέξας εξέδιδε εφημερίδα την οποία αφιέρωσε υπέρ των πολιτικών δικαιωμάτων των έγχρωμων. Ο Πάρσονς έμελλε να παίξει καθοριστικό ρόλο μεταξύ των αναρχικών του Σικάγου και να θανατωθεί για αυτό του το ρόλο. Ο πρώην ρεπουμπλικανός Πάρσονς εγγράφεται το 1976 στο Σοσιαλδημοκρατικό Κόμμα των Εργαζομένων του Πίτερ ΜακΓκουάιρ και ως δεινός ρήτορας και παθιασμένος ακτιβιστής τίθεται επικεφαλής της προεκλογικής εκστρατείας του κόμματος κατά τη διάρκεια της οποίας έρχεται σε επαφή με τον άλλο αναρχικό πρωτοπόρο Όγκοστ Σπάις, τον μετέπειτα εκδότη της γερμανόφωνης Αρμπάιτερ Τσάιτουνγκ.

Οι απεργίες των σιδηροδρομικών του 1877

Το καλοκαίρι του 1877 ξεσπάει απεργία στο Μάρτινσμπουργκ της Δυτικής Βιρτζίνια απο μηχανοδηγούς τρένου που αντιδρούσαν σε περικοπές μισθών. Οι απόπειρες απεργοσπασίας από την εθνοφρουρά οδήγησαν στο θάνατο έναν εργάτη και έναν εθνοφρουρό. Οι ταραχές επεκτείνονται στη Βαλτιμόρη όπου δολοφονούνται ακόμη 10 εργάτες από την εθνοφρουρά. Στο Πίτσμπουργκ απεργοί σιδηροδρομικοί αντιμετωπίζονται από την εθνοφρουρά που σκοτώνει 20 από αυτούς και το εξαγριωμένο πλήθος σκοτώνει αρκετούς εθνοφρουρούς και εκδιώχνει την εθνοφρουρά.. Την επομένη οι φορτοεκφορτωτές του σιδηρόδρομου του Σικάγου κατεβαίνουν σε απεργία με μαζική συμμετοχή και ο Πάρσονς δίνει ομιλία στη μαζική τους συγκέντρωση. Την επομένη υπήρξαν εκδηλώσεις αλληλεγγύης που κλιμακώθηκαν σε γενική απεργία. Οι απεργοί προχώρησαν σε ακτιβισμούς όπως σαμποτάζ σε τηλεγραφικά καλώδια. Η πόλη στρατιωτικοποιήθηκε πλήρως με εθνοφρουρά και οπλισμένους πολίτες-βοηθούς αστυνόμων. Η καταστολή υπήρξε αμείλικτη. 30 νεκροί απεργοί μεταξύ τους και παιδιά και καμία απώλεια για τις δυνάμεις καταστολής. Επρόκειτο για τη μεγαλύτερη εξέγερση μετά τον εμφύλιο η οποία θα προκαλούσε την αναβάθμιση των δυνάμεων καταστολής, αριθμητικά και τεχνολογικά. Ακολούθησαν

εκλογικές αναμετρήσεις στο δήμο. Οι εκλογικές ήττες του Πάρσονς αλλά και νοθείες τον έκαναν να θυμηθεί αργότερα πως «τότε ήταν που άρχισα να αντιλαμβάνομαι τη ματαιότητα της πολιτικής μεταρρύθμισης».

Η ανασυγκρότηση των επαναστατών σοσιαλιστών και αναρχικών

Τον Ιούλιο του 1881 οργανώνεται στο Λονδίνο το Διεθνές Σοσιαλεπαναστατικό Συνέδριο το οποίο επικεντρώθηκε στην ανασυγκρότηση της Πρώτης Διεθνούς. Τον Οκτώβρη του ίδιου έτους ο Σπιάις συγκαλεί σοσιαλεπαναστατικό συνέδριο στο Σικάγο καλώντας τους σοσιαλιστές «που ήταν απαυδισμένοι με τους συμβιβασμούς και στόχευαν στη σοσιαλιστική επανάσταση με άλλα μέσα πέραν της πολιτικής δράσης» και ιδρύεται το Επαναστατικό Σοσιαλιστικό Κόμμα.

Το ίδιο έτος έρχεται στην Αμερική και ο Γερμανός σοσιαλιστής και πλέον αναρχικός Γιόχαν Μοστ που εξέδιδε την εφημερίδα Φράιχαϊτ (Ελευθερία) στο Λονδίνο και πλέον στη Ν.Υόρκη. Οι εμπρηστικές φραστικές επιθέσεις του Μόστ κατά των καπιταλιστών και των κυβερνητικών λακέδων τους είχαν πολύ μεγάλη απήχηση. Περιφρονούσε τις εκλογικές διαδικασίες και επέμενε στην άμεση δράση.

Τον Οκτώβρη του 1883 πραγματοποιείται συνέδριο στο Πίτσμπουργκ με καλεσμένες αντικοινοβουλευτικές ομάδες. Υιοθετείται μια άποψη ενδιάμεση μεταξύ της άμεσης επαναστατικής βίας του Μοστ και της συνδικαλιστικής δράσης των Πάρσονς και Σπιάις που αναγνωρίζει το συνδικάτο ως το σημαντικότερο μέσο δράσης αλλά και ως χώρο για προώθηση βίαιων δυναμικών πρακτικών του εργατικού κινήματος, καταδικάζει το καπιταλιστικό σύστημα ως άδικο, παρανοϊκό και δολοφονικό και την εκκλησία και την εκπαίδευση ως όργανα ταξικής κυριαρχίας. Η απόφαση αυτή έμεινε γνωστή ως «η Ιδέα του Σικάγου». Οι διακηρύξεις του συνεδρίου ως «Μανιφέστο του Πίτσμπουργκ» μεταφράστηκε και στα Γερμανικά, Τσέχικα και Γαλλικά. Το Επαναστατικό Σοσιαλιστικό Κόμμα μετασηματίζεται στη Διεθνή Ένωση Εργαζομένων (ΔΕΕ) ή Μαύρη Διεθνή. Η τάση της περιόδου αυτής είναι η αποχώρηση από το ρεφορμιστικό Σοσιαλιστικό Εργατικό Κόμμα και η προσχώρηση στις τάξεις των επαναστατών σοσιαλιστών και της νέας συνδικαλιστικής τους ένωσης το Κεντρικό Εργατικό Συνδικάτο (ΚΕΣ) στο οποίο είχαν τεράστια επιρροή οι αναρχικοί. Το ΚΕΣ ιδρύθηκε από Γερμανούς σοσιαλιστές που αποσχίστηκαν από την Ένωση Εργατών της Βιομηχανίας Πούρων του Σικάγου μαζί με οκτώ ακόμα αποσχισμένα σωματεία. Μέσα στη διακήρυξε αρχών του το ΚΕΣ έγραφε μεταξύ άλλων πως «όλη η γη αποτελεί κοινωνική κληρονομιά» και «δε μπορεί να υπάρχει καμία αρμονία ανάμεσα στους εργάτες και το κεφάλαιο, κάθε εργάτης οφείλει να αποσπαστεί από τα καπιταλιστικά κόμματα και να αφοσιωθεί στο συνδικάτο». Η Ένωση Επαγγελματιών και Εργασίας και η νεο-σύστατη εθνική Ομοσπονδία Οργανωμένων Επαγγελματιών και Εργατικών Συνδικάτων αντιπροσώπευε σύμφωνα με την ΚΕΣ ένα «κακέκτυπο εργατικής ένωσης» που καθοδηγούνταν από τους εργοδότες και αποτελούσαν μια «αριστοκρατία της εργασίας» που ενδιαφέρονταν για την προσωπική τους ευημερία. Οι εξελίξεις αυτές απηχούσαν και τη διάσπαση της Πρώτης Διεθνούς ανάμεσα στους οπαδούς του Μαρξ που πρότειναν τον κρατικό κομμουνισμό και εκείνους του Μπακούνιν που πρότειναν την άμεση εργατική χειραφέτηση με την κατάργηση του κράτους.

Ο Πάρσονς αποφάσισε να ξεκινήσει μια νέα εκστρατεία με αίτημα το δωρο συμμετέχοντας στην εργατική ένωση των Ιπποτών της Εργασίας. Πίστευε πλέον πως το δωρο μπορεί να κατακτηθεί μόνο με την άμεση δράση των εργατών και όχι με τους νόμους που όποτε ήθελαν τους αγηγούσαν οι εργοδότες.

Οι εργατικές διεκδικήσεις και η βίαιη καταστολή συνεχιζόταν ακατάπαυστα. Τον απρίλιο του 1885 εργάτες του εργοστασίου ΜακΚόρμικ απήργησαν αντιδρώντας σε επιχειρούμενη μείωση μισθών και αντιμετώπισαν τους πληρωμένους μπράβους του Πίνκερτον έξω από το εργαστάσιο. Τον Μάιο του ίδιου έτους η απεργία των λατόμων στο Λεμόντ αντιμετώπιστηκε με την εθνοφρουρά και δολοφονήθηκαν δύο εργάτες καθώς η

εθνοφρουρά προστάτευε τους απεργοσπάστες. Τον Ιούλιο του 1885 οι οδηγοί λεωφορείου της Δυτικής Πλευράς είχαν κατέβει σε απεργία. Ο διοικητής του τμήματος της οδού Ντισπλέινς Τζων Μπόνφιλντ καθοδηγώντας 400 αστυνομικούς ξυλοκόπησε άγρια τους απεργούς προκαλώντας μόνιμη εγκεφαλική βλάβη σε έναν από αυτούς. Η άγρια καταστολή εξόργισε τους κοινωνικούς επαναστάτες που καλούσαν σε ετοιμότητα για μελλοντικές επιθέσεις.

Ο Μεγάλος Ξεσηκωμός

Το 1886 θα ήταν το έτος του μεγάλου ξεσηκωμού. Αποκορύφωμα της δράσης του εργατικού κινήματος θα ήταν η μαζική γενική απεργία της 1^{ης} Μαΐου με αίτημα την εφαρμογή του 8ωρου. Αν και αρχικά οι αναρχικοί δεν υιοθετούσαν το αίτημα για το 8ωρο επειδή το θεωρούσαν απλώς μεταρρυθμιστικό, υπό την προτροπή του Πάρσονς μπήκαν και εκείνοι σε αυτό τον αγώνα και πολύ σύντομα έγιναν και το κύριο ρεύμα του που υποστήριζε ότι ο μόνος νικηφόρος δρόμος θα ήταν η γενική απεργία την ημέρα της πρωτομαγιάς. Το αίτημα για το 8ωρο ενέπνευσε ειδικευμένους και ανειδίκευτους εργάτες που άρχισαν να οργανώνονται μαζικά στις τάξεις των Ιπποτών της Εργασίας. Η εν λόγω οργάνωση προέβαινε σε απεργίες αλληλεγγύης όταν διωκόταν κάποιο μέλος του σωματείου. Στα πρώτα 5 χρόνια του 1880 σημειώθηκαν 53 τέτοιες απεργίες ενώ στα 5 χρόνια μετά το 1886 σημειώθηκαν 397 απεργίες αλληλεγγύης.

Δύο νέες μεγάλες απεργίες θα στιγματίζαν το κλίμα πριν την έκρηξη της πρωτομαγιάς. Η απεργία στο εργοστάσιο του ΜακΚόρμικ και εκείνη στο σιδηροδρομικό δίκτυο του Γκούλντ. Οι Ιπότες κατά τη διάρκεια της απεργίας στο Γκούλντ είχαν ακινητοποιήσει τα τρένα ενός σιδηροδρομικού κόμβου του Ιλινόις όταν δέχθηκαν τα πυρά των στρατολογημένων εμπίστων υπαλλήλων του Γκούλντ σκοτώνοντας 7 απεργούς. Στο εργοστάσιο ΜακΚόρμικ ο ιδιοκτήτης κήρυξε λοκάουτ απέναντι στην απεργία των μεταλλεργατών και έστησε μαγειρεία για τη σίτιση μόνιμης δύναμης 400 αστυνομικών στο εργοστάσιο οι οποίοι προστάτευαν τους απεργοσπάστες από τις συνεχείς επιθέσεις των απεργών. Αποτέλεσμα των μαχητικών αυτών αγώνων ήταν η μαζική προσχώρηση στις τάξεις των Ιπποτών εργατών που πίστευαν πως το 8ωρο μπορεί να κερδηθεί μόνο με τη μονομερή δράση των εργατών επιδεικνύοντας ενωτική αλληλεγγύη και όχι με νομοθετικές πράξεις και συμβιβασμούς. Οι αναρχικοί μέσα από τη ΔΕΕ και το ΚΕΣ γράφανε συνεχώς νέα μέλη προερχόμενα τώρα από τις τάξεις των ανειδίκευτων εργατών. Υιοθέτησαν δε ένα νέο αίτημα, το «οκτώ για δέκα» δηλαδή οκτώ ώρες δουλειά χωρίς τη μείωση του μισθού των 10 ωρών εργασίας. Στα τέλη Απριλίου πολλές επαγγελματικές ομάδες είχαν εξασφαλίσει μικρότερο ωράριο με καλύτερο μισθό.

Το όραμα του Άιρα Στιούαρτ και του Πάρσονς για ένα ενιαίο ταξικό κίνημα γινόταν πραγματικότητα. Το κίνημα αυτό δεν ήταν απλώς αιτηματικό αλλά αμφισβητούσε την ίδια τη νομιμοποίηση του συστήματος μισθωτής εργασίας, την ίδια την «ελευθερία» της αμερικανικής καπιταλιστικής δημοκρατίας.

Η απεργία της 1^{ης} Μάη ήταν σχεδόν καθολική με τεράστιο πλήθος απεργών να πορεύονται ειρηνικά στους δρόμους του Σικάγου και άλλων μεγάλων πόλεων των ΗΠΑ. Το εξώφυλλο της Αρμπάιτερ Τσάιτουγκ έγραφε προφητικά «Η πρώτη του Μάη που η ιστορική σημασία της θα εκτιμηθεί μόνον τα επόμενα χρόνια, είναι εδώ». Θύελλα απεργιών έπληξε όλα τα τμήματα της εργατικής τάξης, από τους εκφορτωτές των σιδηροδρόμων μέχρι τις γαζώτριες στην υποδηματοποιία. Ακόμα και εργάτες που είχαν έρθει σε ευνοϊκή συμφωνία με τους εργοδότες απείρησαν σε ένδειξη συμπαράστασης στους συναδέλφους εργάτες ενώ εργάτες και καταναλωτές μποϊκόταραν επιχειρήσεις που δεν σέβονταν το οκτάωρο. Αλλά οι εργοδότες δεν ήταν ακόμη έτοιμοι να υποχωρήσουν. Τη Δευτέρα 3 Μαΐου ο Όγκαστ Σπάις μιλούσε σε συγκέντρωση απεργών κοντά στο εργοστάσιο του ΜακΚόρμικ. Όταν οι απεργοσπάστες της εργοδοσίας έγιναν αντιληπτοί ότι σχολάνε δέχθηκαν επίθεση από ομάδες απεργών παρά τις προτροπές του Σπάις να μη συμμετάσχουν στην επίθεση. Η αστυνομία που φυλούσε τους απεργοσπάστες πυροβόλησε τους απεργούς και σκότωσε έξι από αυτούς. Ο

Σπάις που ήταν μάρτυρας των γεγονότων επέστρεψε στα γραφεία της Αρμπάιτε Τσάιτουνγκ και συνέταξε μια προκήρυξη που καλούσε τους εργάτες στα όπλα. Συγχρόνως οι ενωτικές εργατικές διεκδικήσεις προκάλεσαν μια πρωτοφανή συσπείρωση των εργοδοτών. Διαδοχικά η Ένωση Επιπλοβιομηχάνων και η Ένωση Μεταλλοβιομηχάνων, μετά και την άρνηση του επιχειρηματία Πούλμαν, αρνούσαν να ενδώσουν στο αίτημα για το οκτάωρο και καλούσαν την πολιτεία να χρησιμοποιήσει την εθνοφρουρά και το στρατό για να επαναφέρει την τάξη.

Τα γεγονότα του Χέιμαρκετ

Σε απάντηση των γεγονότων στο εργοστάσιο ΜακΚόρμικ και προκειμένου να καταγγελθεί η δολοφονία άοπλων εργατών, οργανώθηκε ειρηνικό συλλαλητήριο στην πλατεία Χέιμαρκετ το βράδυ της 4^{ης} Μαΐου. Η συγκέντρωση δεν μάζεψε πολύ κόσμο και ήταν ειρηνική αλλά λίγο πριν τη διάλυσή της ένα μεγάλο απόσπασμα από το αστυνομικό τμήμα πλησίασε τον ομιλητή και διέταξε τη διάλυση της συγκέντρωσης. Ο ομιλητής (Σάμιουελ Φίλντεν) δεν αντιστάθηκε αν και δήλωσε πως η συγκέντρωση ήταν ειρηνική και καθώς κατέβαινε από το κάρο στο οποίο ήταν ανεβασμένος μια βόμβα δυναμίτη έπεσε μέσα στις γραμμές της αστυνομίας σκοτώνοντας επιτόπου έναν αστυνομικό και τραυματίζοντας περισσότερους. Έξι ακόμα υπέκυψαν στα τραύματά τους λίγες μέρες μετά. Οι αστυνομικοί πανικόβλητοι άνοιξαν πυρ σκοτώνοντας τουλάχιστον 3 διαδηλωτές, τραυματίζοντας πολλούς περισσότερους, ακόμα και συναδέλφους τους.

Όπως ήταν αναμενόμενο, τα γεγονότα αυτά ακολούθησε ένα ντελίριο καταστολής με στόχο τους αναρχικούς και τους επαναστάτες σοσιαλιστές, μια περίοδος που χαρακτηρίστηκε ως ο πρώτος κόκκινος τρόμος. Το μένος του αστικού τύπου και της αστυνομίας ήταν τεράστιο. Αγωνίες, ανασφάλειες και μίση της κυρίαρχης τάξης εδώ και 30 χρόνια για τους βρωμερούς κομμουνιστές, αναρχικούς αγκιτάτορες, τα αδίστακτα αλλοδαπά αποβράσματα που εκμεταλλεύτηκαν την αμερικάνικη φιλοξενία, όπως έγραψαν διάφορες αστικές εφημερίδες, βγήκαν στην επιφάνεια. «Σατανικά γεγονότα» και δολοφονίες που διέπραξαν «Αιματοβαμμένα Τέρατα». Αλλά και στην υπόλοιπη χώρα τα δημοσιεύματα ήταν παρόμοια. Ο αστικός τύπος υιοθέτησε πλήρως τη θεωρία του Μπόνφιλντ πως η ρίξη της βόμβας ήταν προσχεδιασμένη από μια αναρχική συνωμοσία και όχι μεμονωμένη πράξη. Ακολούθησε σωρεία εφόδων σε κατοικίες χωρίς εντάλματα έρευνας, έφοδοι σε σαλόνι και χώρους συνάθροισης συνδικαλιστών, κλείσιμο εφημερίδων, εκατοντάδες συλλήψεις, τραμπουκισμοί και ανακρίσεις. Ο αστικός τύπος είχε αποφανθεί ότι τα γεγονότα της Χέιμαρκετ ήταν μια «δολοφονική κομμουνιστική συνωμοσία» που είχε σχεδιαστεί από τους αναρχικούς που σκόπευαν να σκοτώσουν αστυνομικούς και να προκαλέσουν ταραχές. Η Αρμπάιτε Τσάιτουνγκ έκλεισε και συνελήφθησαν και οι 22 εργαζόμενοί της, συμπεριλαμβανομένων των Όγκαστ Σπάις, Μάικλ Σουάμπ και Όσκαρ Νίμπι. Παρότι οι απεργίες συνεχίστηκαν και τις επόμενες μέρες, μέχρι τις 18 Μαΐου οι απεργοί είχαν ηττηθεί οριστικά υπό το βάρος της τεράστιας κρατικής καταστολής, συλλήψεων, τρομοκρατίας και πίεσης από την κοινή γνώμη. Στις 27 Μαΐου ασκήθηκαν διώξεις για ανθρωποκτονία σε 10 αναρχικούς παρότι οι αρχές δεν έμαθαν ποτέ ποιος πράγματι έριξε τη βόμβα.

Η ΔΙΚΗ ΚΑΙ ΟΙ ΕΚΤΕΛΕΣΕΙΣ

Η συνήθης διαδικασία επιλογής ενόρκων παρακάμφθηκε προκειμένου να επιλεγούν μόνο αμερικανικής καταγωγής χωρίς εργατικό παρόν ή παρελθόν. Από την αρχή διαφαινόταν ο πολιτικός χαρακτήρας της δίκης. Οι αναρχικοί του Σικάγο δικάστηκαν για τις πεποιθήσεις τους. Οι απολογίες τους ήταν πολιτικά μανιφέστα εναντίον της εργατικής εκμετάλλευσης και της καπιταλιστικής αδικίας. Δεν υπερασπίστηκαν απλώς τον εαυτό τους αλλά πέρασαν και στην αντεπίθεση, όπως ο Άλμπερτ Πάρσον (που προσήλθε οικειοθελώς για να δικαστεί με τους συντρόφους του) που δήλωσε πως η βόμβα «ήταν προμελετημένο έργο των μονοπωλίων» και ότι ο ίδιος και οι σύντροφοί του είχαν αδικηθεί από το κράτος που τους κατηγορεί για το δικαίωμα του συναθροίζεσθαι και το δικαίωμα στην αυτοάμυνα.

Ο Όγκαστ Σπάις στιγμάτισε την έκκληση του εισαγγελέα στον πατριωτισμό ως «τελευταίο καταφύγιο της απατεωνιάς» ενώ δήλωσε πως δε θα αρνιόταν τις ιδέες του, ακόμη και αν μπορούσε, γιατί οι ιδέες του ήταν μέρος του ίδιου του εαυτού του. Οι ένορκοι καταδίκασαν σε θάνατο δια απαγχονισμού τους 7 κατηγορούμενους και έναν σε 15ετή κάθειρξη. Το αίτημα προς το Ανώτατο Δικαστήριο των ΗΠΑ για διενέργεια έφεσης απορρίφθηκε καθώς δήλωσε αναρμόδιο να αποφανθεί για παραβιάσεις του συντάγματος όπως η έρευνα σε σπίτια χωρίς ένταλμα ή το δικαίωμα για αμερόληπτο σώμα ενόρκων. προς Ένα τεράστιο κίνημα αλληλεγγύης αναπτύχθηκε με σκοπό την απονομή χάριτος και την μετατροπή των ποινών. Μέχρι τις 7 Νοεμβρίου 1887 100.000 αμερικανοί είχαν υπογράψει την αίτηση χάριτος και λίγο μετά έφθασαν τις 150.000. Αλλά και από την Ευρώπη η αλληλεγγύη ήταν σημαντική. Ο Φρίντριχ Ένγκελς και η Ελεονόρα Μάρξ ήταν μεταξύ των πιο διακεκριμένων αιτούντων την απονομή χάρι. Ο κυβερνήτης του Ιλινόις ωστόσο, Ρίτσαρντ Όγκλεσμπι αρνήθηκε την μετατροπή των ποινών στους καταδικασμένους που δεν ζήτησαν χάρι. Οι τέσσερις αναρχικοί Πάρσονς, Σπάις, Φίσερ και Ένγκελ απαγχονίστηκαν στις 11 Νοεμβρίου 1887, τη Μαύρη Παρασκευή. Ο Λούις Λίνγκ ξέφυγε από τον δήμιο ανατινάσσοντας ένα πούρο με δυναμίτη στο στόμα του την προηγούμενη μέρα. Πολλές μεγάλες μορφές του μετέπειτα εργατικού κινήματος εμπνεύστηκαν από τη στάση και τον μαρτυρικό θάνατο των αναρχικών του Σικάγο. Η Έμα Γκόλντμαν, 17χρονη τότε εργασιακή ράφτρα τιμούσε έκτοτε την 11^η Νοεμβρίου ως ημέρα της «πνευματικής της γέννησης». Ο Γουίλιαμ Χέιγουντ θα υλοποιούσε την «Ιδέα του Σικάγου» στον 20^ο αιώνα με την ίδρυση των Βιομηχανικών Εργατών του Κόσμου. Το 1893 και αφότου είχε εκλεγεί νέος κυβερνήτης του Ιλινόις ο Τζών Άλτγκελτ, ο οποίος είχε ένα φιλομεταναστευτικό και φιλοεργατικό προφίλ, απένειμε χάρι στους 3 φυλακισμένους του Σικάγο χαρακτηρίζοντας τη δίκη τους άδικη και παράνομη με χαλκευμένα στοιχεία λέγοντας επίσης πως «ένας εσμός ενόρκων είχε επιλεγεί για να καταδικάσει». Ο Τζόζεφ Κέρκλαντ, διάσημος συγγραφέας, ανασκόπησε την υπόθεση την ίδια περίοδο και απεφάνθη πως η κατηγορούσα αρχή δεν κατέδειξε ούτε το φυσικό αυτουργό της βομβιστικής επίθεσης, ούτε απέδειξε την ύπαρξη αναρχικής συνωμοσίας και πολλά από τα στοιχεία ήταν χαλκευμένα, ενώ ανώτατα στελέχη της αστυνομίας είχαν δωροδοκήσει μάρτυρες ή απειλήσει με βασανιστήρια αν δεν κατέθεταν ό,τι εκείνοι ήθελαν.

Ο απόηχος

Στο πολιτικό επίπεδο, η βόμβα του Χέιμαρκετ βραχυπρόθεσμα αξιοποιήθηκε ως καλή αφορμή για την καταστολή του κινήματος για το δωρο και του επαναστατικού συνδικαλισμού γενικότερα. Προκάλεσε τη θανάτωση πολλών εκ των πρωτοπόρων αναρχικών αγωνιστών του Σικάγο και νομιμοποίησε την καταστολή των απεργιών, την άρνηση των εργοδοτών να εφαρμόσουν το δωρο ενώ απομαζικοποίησε το κίνημα των Ιπποτών της Εργασίας και την ίδια τη ΔΕΕ. Ωστόσο, οι αναρχικοί του Σικάγο πέτυχαν τη διάδοση των αναρχικών ιδεών, τη ριζοσπαστικοποίηση πολλών εργατών και όχι μόνο, και την έμπνευση μιας νέας σειράς αγώνων που θα εκφράζονταν στο άμεσο μέλλον με τη δράση των Βιομηχανικών Εργατών του Κόσμου (ΒΕΚ), το βιομηχανικό συνδικάτο που θα αγκάλιαζε όλους τους εργάτες ανεξαρτήτως φυλής, εθνότητας, θρησκείας ή ειδικότητας. Η πρωτομαγιά θα γιορταζόταν από το 1890 ως Διεθνής Ημέρα Εργατών με τις φωτογραφίες των εκτελεσμένων αναρχικών του Σικάγο να κοσμούν τις εργατικές κινητοποιήσεις σε όλο τον κόσμο. Στο ιδρυτικό συνέδριο των ΒΕΚ παρέστη και η Λούσι Πάρσονς, ομοϊδεάτισσα του εκτελεσμένου συζύγου της που όλα αυτά τα χρόνια πρωτοστάτησε μαζί του στην οργάνωση των εργατών προωθώντας τα αναρχικά ιδεώδη. Μιλώντας στο ιδρυτικό συνέδριο έδωσε το στίγμα των Μαρτύρων του Σικάγο για το νέο Βιομηχανικό Συνδικάτο. Μεταξύ 1909 και 1919 μετανάστες από τη Νότια Ιταλία μέσω των ΒΕΚ συμμετείχαν σε πολλές απεργίες και βοήθησαν στην αναβίωση του αναρχικού κινήματος στις ΗΠΑ. Τα ονόματα των Σπάις και Πάρσονς επανεμφανίζονταν σε Ιταλία, Γαλλία, Κούβα, Αργεντινή όπου επαναστατικές ομοσπονδίες συνδικάτων με αναρχικές ηγεσίες εξελίχθηκαν σε μαζικά

κινήματα τις πρώτες δύο δεκαετίες του 20^{ου} αιώνα. Ο πρώτος παγκόσμιος πόλεμος θα σάρωνε τις προσπάθειες επαναστατικού μετασχηματισμού της κοινωνίας καθώς εξαπολύθηκε νέο κύμα διώξεων με συνεχείς αναφορές στην υπόθεση του Χέιμαρκετ. Ομοσπονδιακοί νόμοι ψηφίστηκαν που έδιναν το δικαίωμα στις αρχές να απελαύνουν μετανάστες και μόνο για κατοχή εντύπων με ριζοσπαστικό περιεχόμενο. Η Λούσι Πάρσονς δε σταμάτησε τον αγώνα μέχρι το θάνατό της το 1942. Πρόλαβε να δει το 1938 την ψήφιση του ομοσπονδιακού νόμου περί Δίκαιων Εργατικών Μέτρων που κατοχύρωνε το δωρο, μετά από νέους γύρους καταστολής και δολοφονιών απεργών πικετοφόρων όπως ο πισώπλατος πυροβολισμός μεταλλεργατών καθώς έτρεχαν να κρυφτούν από την αστυνομία.

Αναφορές

Το μεγαλύτερο μέρος των πληροφοριών στο κείμενο έχει είτε αντληθεί είτε μεταφερθεί αυτούσιο από το βιβλίο του Τζέιμς Γκρίν «Θάνατος στο Χέιμαρκετ». Επίσης χρησιμοποιήθηκε η μπροσούρα «Ιστορία της Εργατικής Πρωτομαγιάς», δεύτερη έκδοση, εκδόσεις ΑΡΔΗΝ, 2005 όπου αντλείται ιστορικό υλικό από την αντίστοιχη μπροσούρα του Σ.Γιελέν.

Αναρχική συλλογικότητα Vogliamo Tutto e per Tutti.
στη Νέα Σμύρνη και τις γύρω περιοχές

Μάιος 2013